

THEMANUMMER TELEVISIE

Dit themanummer over televisie gaat erover hoe je dit medium ook in moedertaallessen zou kunnen halen. Televisie-teksten zijn toch even belangrijk als geschreven teksten? En bovendien: wat vinden de leerlingen belangrijker? Waar besteden ze hun tijd aan? Hoe moeten we als onderwijsgevende televisie benaderen? Over dit probleem gaat het eerste artikel van *Rik van Exter*, die voor dit nummer de redactie assisteerde. Moeten we die televisie als een gevaar voor geweld-toename, lusteloosheid of vertrissing zien of is het beter deze angst te verruilen voor een kritische benadering? En wat bereiken we ermee als we van de leerlingen kritische tv-kijkers willen maken?

Zouden leerlingen meer van televisie begrijpen, als ze die wereld voor, op en achter het glas kunnen mee- en naspelen? Met deze vraag startte de Nijmeegse theatergroep *TeJAter TeNEEter* een spelproject voor de hoogste klassen van de basisschool. Hun bevindingen beschrijven ze in het tweede artikel.

Televisie-lessen moet je niet stoppen in enkele leuke projectjes, maar het kijken naar en maken van beeldtaal moet in het hele schoolwerkplan verwerkt worden. In deze audio-visuele vorming moet dus een opbouw zitten, die begint bij de kleuterschool, aldus *Henk Smits*, hoofd van een Amstelveense Montessori School.

Naar de televisie kun je natuurlijk kijken, maar je kunt leerlingen er ook zelf mee laten werken. Zij gebruiken het medium dan om hun eigen omgeving te ontdekken, soms ook als expressiemiddel. *Ron Plattel* pleit ervoor de leerlingen zelf foto-, film- of videocamera's in handen te geven.

Gerard Kruger van de Stichting Audio-Visuele Vorming in Amsterdam maakt al jaren lessen over televisie. Hij benadrukt vooral het bijzondere karakter van de beeldtaal en de manipulatie daarmee door de televisiemakers. In dit nummer gaat hij in op het laatste project voor het voortgezet onderwijs: Film, televisie en werkelijkheid.

Wil je je beperken tot het analyseren van de 'Grote Televisie' dan zijn er voor de moedertaalleraar allerlei raakpunten tussen het boekverhaal en het filmverhaal. Maar welk aanknopingspunt heb je nu bij informatieve programma's als het Journaal? *Jo Bardoel* noemt er enkele.

Binnen het Open Schoolproject werd van de 'Grote Televisie' gebruik gemaakt om voor de 'kansarmen'-doelgroep instructieve programma's te verzorgen. Wij interviewden *Huib Würsten*, die de ontwikkeling van afstandelijke programma's over biologische en natuurwetenschappelijke verschijnselen tot 'Een Tien voor Taal' en 'Ik heb u lief mijn Nederlands' op de voet volgde.

Prachtige projecten en werkplannen zouden ons ook op de gedachte kunnen brengen: 'Daar begin ik maar niet aan'. *Harrie Swinkels*, Audio-visuele Dienst-medewerker van de lerarenopleiding VLVU verzamelde en bedacht voor ons een aantal losse lesideeën die de lezer verspreid in het nummer terugvindt. In de voorbereidingsperiode voor dit nummer kwamen we verder verschillende organisaties tegen, die hulp bieden bij het uitvoeren van projecten over media.

In de Leesvoer-rubriek hebben we vermeld wat er over de analyse en het gebruik van televisie allemaal te lezen is. Op de eerste plaats zijn er natuurlijk de boeken, artikelen

en brochures. Daarnaast hebben we ook vermeld welke tijdschriften over dit onderwerp interessant zijn en gingen we na wat er in de schoolboeken voor het vak Nederlands te vinden is over televisie.

Rik van Exter & Kees Sluis

Videogroepen en andere hulpverlenende instanties

Bij het werken aan dit themanummer kwamen we erachter, dat er in Nederland verschillende niet-commerciële groepen en organisaties bestaan, die graag assistentie verlenen bij het maken van audiovisuele produkties. Zij bieden hun diensten aan, wanneer het gaat om zaken die de 'grote televisie' laat liggen of waar die zich niet toe leent. Projecten van onderwijsinstellingen en vormingscentra vallen vaak onder deze categorie.

Het voordeel van deze organisaties is, dat zij beschikken over goede apparatuur en over de know-how van het televisie-maken. En het maken van een goed verzorgd produkt bevredigt nu eenmaal meer dan een slecht! Van belang is wel, dat je goede afspraken met zo'n organisatie maakt; anders wordt het toch hún produkt. De meeste organisaties pleiten trouwens zelf voor deze nauwgezetheid van afspraken.

Wij hebben — vrij willekeurig — een selectie gemaakt. Verspreid door dit nummer zijn 'informatieve' kadertjes opgenomen. Op deze wijze kan men zich als lezer hopenlijk een beeld vormen van wat zulke organisaties te bieden hebben.

De opgave is waarschijnlijk verre van volledig. Er staan alleen adressen in West-Nederland op, terwijl we vermoeden dat in overige delen van Nederland en ook in België wel soortgelijke organisaties zullen bestaan. Ondanks de onvolledigheid meenden wij toch de ons bekende adressen te moeten publiceren.

Adressen van de auteurs in dit nummer:

Jo Bardoel, Middenweg 32, Amsterdam

Rik van Exter, Nieuwe Leliestraat 37 I, Amsterdam

Gerard Kruger, p/a Stichting Audiovisuele Vorming, Oudezijds Voorburgwal 129, Amsterdam

Ron Plattel, Castorstraat 232, Groningen

Kees Sluis, Prinseneiland 75 I, Amsterdam

Henk Smits, Rozenoord 111, Amstelveen

Harrie Swinkels, p/a Audiovisueel Centrum van de VLVU, Keizersgracht 489, Amsterdam

Tejater Teneeter, Knollenpad 104, Nijmegen